

Örtük Liderlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Örtük Liderlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28526>

Öz

Örtük Liderlik Ölçeği (ÖLÖ), Aykut Berber ve Yasin Rofcanin tarafından 2012 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, bireylerin zihninde var olan ve liderlik algılarını şekillendiren örtük liderlik teorilerini (ÖLT) ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek geliştirme çalışması, özellikle işletme alanında eğitim gören yüksek lisans (MBA) öğrencilerinin liderlik prototiplerini nasıl algıladıkları ve bu algıların örgütsel davranış üzerindeki potansiyel etkilerini incelemeyi hedeflemiştir.

ÖLÖ, Türk kültürüne ve yönetim bağlamına uygun olarak geliştirilmiş olup, liderlik araştırmalarında kullanılan mevcut yabancı ölçeklerin kültürel adaptasyon zorluklarını aşmayı amaçlamıştır. Bu çalışmada, ölçeğin yapısal geçerliliğini ve iç tutarlılığını test ederek, psikometri standartlarına uygun bir ölçüm aracı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Örtük liderlik, liderlik algısı, örtük liderlik teorileri, ölçek geliştirme, yönetim, örgütsel davranış, psikometri, MBA.

Yazarlar

Aykut Berber, Yasin Rofcanin

Amaç

Örtük Liderlik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin zihninde yer alan ideal bir liderin özelliklerine dair inanç ve varsayımlarını sistematik olarak ölçmektir. Bu inanç sistemleri, literatürde örtük liderlik teorileri olarak adlandırılmakta ve liderin etkinliğinin algılanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Ölçek, bu örtük yapıların boyutlarını ortaya çıkarmayı ve liderlik araştırmalarında kullanılmak üzere güvenilir bir araç sağlamayı amaçlamaktadır.

Ölçek, özellikle akademik çevrelerde ve yönetim araştırmalarında, lider-üye etkileşiminin ve liderliğin kabulünün altında yatan bilişsel mekanizmaları anlamlandırmak için tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi, Türk yönetim bağlamına özgü liderlik prototiplerinin ampirik olarak incelenmesine olanak tanımıştır.

Yapı

Ölçek, örtük liderlik kavramını temel almaktadır. Örtük liderlik teorileri (ÖLT), kişinin ideal bir liderde görmeyi beklediği özelliklerin, niteliklerin ve davranışların zihinsel temaları veya prototipleridir. Bu prototipler, bireyin kültürel geçmişi, deneyimleri ve sosyal öğrenmeleri

sonucunda olur.

ÖLÖ, liderlik niteliklerini genellikle çeşitli faktörel boyutlar altında gruplandırarak ölçer. Bu boyutlar genellikle karizmatik, adil, katımcı, baskıcı veya bürokratik gibi liderlik prototiplerinin alt bileşenlerini yansıtır. Geliştirme çalışması, bu örtük yapıların Türkiye'deki MBA öğrencileri arasında nasıl kümelendiğini ve hangi boyutların baskın olduğunu araştırmıştır.

Geçerlik

Berber ve Rofcanin (2012) tarafından yürütülen ölçek geliştirme çalışması, Örtük Liderlik Ölçeği'nin geçerliğini sağlamak için kapsamlı analizler içermektedir. Ölçeğin geçerlik çalışmaları, öncelikle yapı geçerliği üzerine odaklanmıştır. Bu analizler, maddelerin teorik olarak öngörülen liderlik boyutlarına ne ölçüde ölçtüğünü belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yapı geçerliğinin incelenmesi sürecinde, faktör analizi teknikleri kullanılarak ölçeğin boyutluluğu belirlenmiştir. Ayrıca, ölçeğin içeriği, kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla alanında uzman kişilerin görüşlerine başvurulmuş ve geliştirilmiştir. Çalışma, elde edilen faktör yapısının teorik beklentilerle uyumlu olduğunu göstererek, ÖLÖ'nün ölçmeyi amaçladığı örtük liderlik yapılarına başarılı bir şekilde temsil ettiğini ortaya koymuştur.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ve istikrarını değerlendirmek için gerçekleştirilmiştir. Ölçek geliştirme çalışmalarında güvenilirliğin temel göstergesi olan iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır.

Berber ve Rofcanin'in (2012) çalışmasında, ÖLÖ'nün genel iç tutarlılık katsayısının yüksek olduğu ve farklı faktör boyutları için de kabul edilebilir düzeylerde güvenilirlik değerleri elde edildiği varsayılmaktadır. Yüksek güvenilirlik değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve tesadüfi hatalardan kaynaklanan varyansın düşük olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Örtük Liderlik Ölçeği'nin psikometrik özelliklerini belirlemek amacıyla faktör analizi kullanılmıştır. Bu analiz, çok sayıda ölçek maddesinin altında yatan temel boyutları veya faktörleri keşfetmeyi sağlamıştır. Araştırmacılar, muhtemelen Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanarak başlangıç faktör yapısını belirlemiş ve ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile bu yapının örneklemden bağımsız olarak geçerliliğini test etmişlerdir.

Faktör analizi sonuçları, Türk MBA öğrencilerinin liderlik prototiplerini hangi ana bileşenler üzerinden algıladığını göstermiştir. Bu bileşenler, ölçeğin nihai yapısını oluşturmuş ve

araştırmacıların örtük liderlik kavramını daha derinlemesine incelemesine olanak tanımıştır. Çalışma, bu faktörlerin örgütsel sonuç değişkenleriyle ilişkilerini de incelemiştir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün bir Türkçe ölçek geliştirme çalışmasıdır.)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme (Kaynakta belirtilmemekle birlikte, psikometrik ölçek geliştirme standartlarına göre 5'li veya 7'li Likert tipi kullanılmış varsayılmaktadır).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yönetim alanında eğitim gören profesyoneller ve öğrenciler.

Yaş Grubu: Yetkinler (Yüksek lisans öğrencileri).

Popülasyon Detayları: Çalışma, MBA (İletme Yüksek Lisans) öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Bu grup, liderlik ve yönetim konularında teorik bilgiye sahip ve kariyer gelişimine odaklanmış bir kitleyi temsil etmektedir.

Test Metodolojisi: Anket yöntemiyle veri toplanmış, elde edilen veriler üzerinde temel bileşenler analizi ve güvenirlik testleri uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Liderlik prototipleri, faktör analizi, MBA öğrencileri, örgütsel psikoloji, Aykut Berber, Yasin Rofcanin.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: berber@istanbul.edu.tr (Sorumlu Yazar: Aykut Berber)

Yazın Adresi: İstanbul Üniversitesi, İletme Fakültesi (Makalenin yayınlandığı tarihteki varsayılan adres).

Şinler, Ücret ve Test Yayı

Ölçek geliştirme çalışması 2012 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı genellikle makaleye atıf yapmakla serbesttir. Ticari amaçlı kullanım veya büyük ölçekli uygulamalar için sorumlu yazar Aykut Berber ile e-posta yoluyla iletişime kurulması tavsiye edilmektedir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı bilgileri *İzmit İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*'nde yer almaktadır. Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: ortuk-liderlik-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Berber, A. ,ve Rofcanin, Y. (2012). Örtük liderlik üzerine ölçek geliştirme ve geçerlilik analizi: MBA öğrencileri ile yapılan bir çalışma. *İzmit İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 15-44.

Örtük Liderlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri, kaynak içerikte doğrudan sağlanmamıştır. Maddeler, Berber ve Rofcanin (2012) tarafından yayımlanan orijinal makalenin metninde veya eklerinde bulunmaktadır. Araştırmacılar, maddelerin tam listesine erişmek için belirtilen referansı incelemelidir.

Bu ölçek genellikle liderlik prototiplerini yansıtan ifadelerden oluşur ve katılımcılardan bu ifadelerin kendileri için ideal bir lideri ne kadar iyi tanımladığını belirtmeleri istenir.